Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

30 aprilie 2014*

„Trimitere preliminară — Directiva 93/13/CEE — Al treisprezecelea considerent — Articolul 1 alineatul (2) — Contracte încheiate cu consumatorii — Contract de împrumut ipotecar — Procedură de executare ipotecară — Acte cu putere de lege și norme administrative naționale — Echilibrul contractual”

În cauza C-280/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca (Spania), prin decizia din 23 aprilie 2013, primită de Curte la 22 mai 2013, în procedura

Barclays Bank SA

împotriva

Sara Sánchez García,

Alejandro Chacón Barrera,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Borg Barthet, președinte de cameră, și domnii E. Levits și S. Rodin (raportor), judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Barclays Bank SA, de J. Rodríguez Cárcamo și de B. García Gómez, abogados;

— pentru guvernul spaniol, de S. Centeno Huerta, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de M. van Beek, de E. Gippini Fournier și de L. Banciella, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: spaniola.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Barclays Bank SA (denumită în continuare „Barclays”), pe de o parte, și doamna Sánchez García și domnul Chacón Barrera (denumiți în continuare „debitorii”), pe de altă parte, cu privire la recuperarea creanțelor neplătite care rezultă dintr-un contract de împrumut ipotecar încheiat între aceste părți din litigiul principal.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Al nouălea considerent al Directivei 93/13 are următorul cuprins:

„[…] persoanele care achiziționează bunuri și servicii ar trebui protejate împotriva abuzului de putere de către vânzător sau furnizor […]”

4 Al treisprezecelea și al paisprezecelea considerent ale acestei directive prevăd, în ceea ce privește actele cu putere de lege și normele administrative naționale, următoarele:

„întrucât se consideră că actele cu putere de lege sau normele administrative ale statelor membre, care determină direct sau indirect clauzele contractelor încheiate cu consumatorii, nu conțin clauze abuzive; întrucât, în consecință, nu este necesar ca prezenta directivă să se aplice clauzelor care reflectă actele cu putere de lege sau normele administrative obligatorii și principiile sau dispozițiile din convențiile internaționale la care statele membre sau Comunitatea sunt părți; întrucât, în această privință, formularea «acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii» din articolul 1 alineatul (2) se referă și la normele care, în conformitate cu legea, se aplică între părțile contractante, cu condiția să nu se fi instituit alte acorduri;

întrucât, cu toate acestea, statele membre trebuie să se asigure că nu sunt incluse clauze contractuale abuzive, mai ales deoarece prezenta directivă se aplică, de asemenea, meseriilor, domeniilor de afaceri sau profesiilor de natură publică”.

5 Articolul 1 din directiva menționată prevede:

„(1) Scopul prezentei directive este de apropiere a actelor cu putere de lege și actelor administrative ale statelor membre privind clauzele abuzive în contractele încheiate între un vânzător sau furnizor și un consumator.

(2) Dispozițiile prezentei directive nu se aplică clauzelor contractuale care reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii […]”

6 Articolul 3 din aceeași directivă are următorul cuprins:

„(1) O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună-credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

(2) Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune.

[…]

(3) Anexa conține o listă orientativă și neexhaustivă a clauzelor care pot fi considerate abuzive."

7 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din Directiva 93/13:

„Fără să aducă atingere articolului 7, caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde."

8 Articolul 6 alineatul (1) din această directivă are următorul cuprins:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive."

9 Articolul 7 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori."

10 Punctul 1 din anexa la aceeași directivă enumeră clauzele menționate la articolul 3 alineatul (3) din aceasta. Anexa respectivă este redactată astfel:

„1. Clauzele care au ca obiect sau ca efect:

[…]

(e) solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească o sumă disproporționat de mare drept compensație;

[…]"

Dreptul spaniol

11 Articolul 1911 din Codul civil (Código Civil) prevede:

„Pentru executarea obligațiilor, debitorul este responsabil cu toate bunurile sale, prezente și viitoare."

12 Articolul 105 din Legea privind ipoteca (Ley Hipotecaria), codificată prin Decretul din 8 februarie 1946 (BOE nr. 58 din 27 februarie 1946, p. 1518), astfel cum a fost modificată prin Legea 1/2013, prevede:

„Ipoteca se poate constitui ca garanție a oricărui tip de obligații și nu va modifica răspunderea personală nelimitată a debitorului stabilită la articolul 1911 din Codul civil."

13 Cu toate acestea, articolul 140 din legea menționată autorizează încheierea unor convenții contrare care limitează răspunderea debitorului. Acest articol prevede:

„Fără a aduce atingere articolului 105, se poate conveni în mod valabil în actul de constituire a ipotecii voluntare ca obligația garantată să nu fie efectivă decât asupra bunurilor ipotecate.

În acest caz, răspunderea debitorului și acțiunea creditorului sunt limitate, în temeiul împrumutului ipotecar, la valoarea bunurilor ipotecate și nu se extind la alte bunuri din patrimoniul debitorului."

14 Intitulat „Încetarea executării silite", articolul 570 din Codul de procedură civilă (Ley de enjuiciamiento civil, denumită în continuare „LEC") are următorul cuprins:

„Executarea silită ia sfârșit numai atunci când creditorul a primit plata completă, aspect constatat printr-un act al grefierului, care poate fi atacat cu recurs."

15 Potrivit articolului 579 din LEC, intitulat „Executarea pecuniară în cazuri bunurilor care au făcut obiectul unei ipoteci sau al unui gaj":

„Dacă, în urma licitării bunurilor care au făcut obiectul ipotecii sau al gajului, sumele obținute sunt insuficiente pentru plata creanței, autorul cererii de executare poate solicita derularea executării împotriva debitorilor pentru restul de plată; în acest caz, procedura de executare va continua în conformitate cu normele ordinare aplicabile în materia executării silite."

16 Intitulat „Licitația fără ofertanți", articolul 671 din LEC, în versiunea care rezultă din Legea 13/2009 din 3 noiembrie 2009 privind reforma dreptului procedural pentru înființarea noii grefe (BOE nr. 266 din 4 noiembrie 2009, p. 92103), era redactat în termenii următori:

„În cazul în care, cu ocazia vânzării la licitație, nu se prezintă niciun ofertant, creditorul poate solicita adjudecarea bunului pentru o sumă egală sau mai mare cu 50 % din valoarea estimată sau pentru suma reprezentând totalitatea creanțelor.

[…]"

17 Articolul 9 din Decretul regal 716/2009 din 24 aprilie 2009 de punere în aplicare a anumitor aspecte din Legea 2/1981 din 25 martie 1981 privind reglementarea pieței ipotecare și alte norme ale sistemului ipotecar și financiar (BOE nr. 107 din 2 mai 2009, p. 38490) prevedea:

„Dacă, din motive legate de piață sau în orice altă împrejurare, valoarea bunului ipotecat scade cu mai mult de 20 % față de evaluarea inițială […], entitatea creditoare, în urma evaluării realizate de o societate omologată independentă, va putea solicita de la debitor extinderea ipotecii la alte bunuri suficiente pentru a acoperi diferența exigibilă dintre valoarea bunului și împrumutul sau creditul pe care îl garantează.

[…]

[…] Dacă, în termen de două luni de la solicitarea extinderii, debitorul nu o realizează și nu rambursează partea din împrumut sau din credit la care s-a făcut trimitere în paragraful anterior, se va considera că a ales să restituie întregul împrumut sau credit, care va deveni imediat exigibil pentru entitatea creditoare."

Litigiul principal și întrebările preliminare

18 La 30 august 2005, debitorii au încheiat un contract de împrumut cu Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Baleares pentru suma de 91 560 de euro. Pentru garantarea acestui împrumut, aceștia au constituit o ipotecă asupra locuinței în care domiciliau. Părțile au inclus în actul prin care s-a constituit ipoteca o clauză specifică prin care se stipula că, în cazul unei eventuale vânzări silite a bunului, valoarea de referință a locuinței ar fi de 149 242,80 euro. Potrivit Barclays, părțile la contract au convenit de asemenea în sensul răspunderii personale nelimitate a debitorilor pentru restituirea împrumutului, fără a limita această răspundere doar la valoarea bunului ipotecat.

19 Prin actul din 24 iulie 2007, Barclays s-a subrogat în drepturile împrumutătorului. Barclays și debitorii au convenit printr-un act încheiat în aceeași zi o majorare a sumei împrumutate până la valoarea de 153 049,08 euro. Estimarea valorii bunului ipotecat și clauza referitoare la răspunderea debitorilor nu au fost modificate. Cu privire la aceste aspecte care nu au fost reluate în mod expres în noul act, trebuiau să se aplice dispozițiile contractului de împrumut ipotecar inițial.

20 Potrivit Barclays, întrucât debitorii au încetat să plătească ratele lunare la 24 octombrie 2009, exigibilitatea împrumutului ipotecar a intervenit la 25 martie 2010. La această dată, sumele datorate în temeiul respectivului împrumut se ridicau la o valoare totală de 150 011,52 euro.

21 La 10 decembrie 2010, Barclays a sesizat Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca (Tribunalul de Primă Instanță din Palma de Mallorca) cu o cerere de executare a garanției sale ipotecare împotriva debitorilor, invocând o creanță de 148 142,83 euro reprezentând împrumutul, 1 689,95 euro reprezentând dobânzi scadente și 45 003 euro reprezentând dobânzi și cheltuieli. Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca a dispus instituirea sechestrului asupra imobilului ipotecat prin decizia din 15 decembrie 2010.

22 La 25 mai 2011 a avut loc vânzarea silită a acestui imobil fără ca vreun ofertant să se prezinte. Imobilul menționat a fost adjudecat de creditor, Barclays, conform articolului 671 din LEC, pentru suma de 74 621,40 euro, reprezentând 50 % din valoarea estimată pe care părțile o menționaseră în actul de constituire a ipotecii.

23 La 18 octombrie 2012, la cererea Barclays, s-a emis o ordonanță de executare silită împotriva debitorilor. Această ordonanță a încuviințat continuarea recuperării silite a restului creanței Barclays în valoare de 95 944,11 euro, și anume 75 390,12 euro reprezentând împrumut restant datorat, 10 960,50 de euro reprezentând dobânzi stabilite la 25 mai 2011 și 9 593,49 euro reprezentând cheltuieli de sechestru ipotecar, precum și o majorare provizorie de 22 617,03 euro, stabilită cu titlu de dobânzi și cheltuieli aferente măsurilor de executare.

24 În termenul legal prevăzut în acest scop, debitorii au formulat contestație împotriva ordonanței menționate. Aceștia arată că, având în vedere că bunul imobil estimat la 182 700 de euro, potrivit unui certificat de evaluare solicitat de Barclays și întocmit la 18 mai 2007, a fost atribuit acesteia din urmă pentru suma de 74 621,40 de euro, trebuie să se considere creditul ca fiind restituit prin adjudecare, iar fracțiunea din creanța Barclays care nu a fost acoperită de acest cuantum ca fiind stinsă. Ei invocă de asemenea un abuz de drept și o îmbogățire fără justă cauză ale Barclays.

25 Barclays a răspuns la motivele acestei contestații susținând că creanța sa nu a fost plătită integral și că Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a statuat anterior, în cazuri similare celui care face obiectul procedurii principale, că nu exista nici abuz de drept, nici îmbogățire fără justă cauză.

26 În aceste condiții, Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Palma de Mallorca a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Directiva [93/13]CEE și principiile dreptului [Uniunii] referitoare la protecția consumatorului și la echilibrul contractual trebuie să se interpreteze în sensul că se opun reglementării spaniole în materie ipotecară care, deși prevede că creditorul ipotecar poate solicita extinderea garanțiilor atunci când valoarea estimată a unui imobil ipotecat scade cu 20 %, nu prevede, în cadrul procedurii de executare silită ipotecară, posibilitatea ca acel consumator-debitor urmărit să solicite, în urma unei evaluări în contradictoriu, revizuirea acestei valori estimate, cel puțin în sensul prevăzut la articolul 671 din LEC, atunci când aceasta a crescut într-o măsură egală sau superioară în perioada dintre constituirea ipotecii și executarea silită a acesteia?

2) Directiva [93/13] și principiile dreptului [Uniunii] referitoare la protecția consumatorului și la echilibrul contractual trebuie să se interpreteze în sensul că se opun reglementării spaniole în materie procesuală privind executarea ipotecară care prevede că creditorul poate adjudeca imobilul ipotecat la 50 % din valoarea sa estimată (în prezent, la 60 %), ceea ce conduce la o penalizare nejustificată a consumatorului-debitor urmărit echivalentă cu 50 % (în prezent, cu 40 %) din valoarea estimată respectivă?

3) Directiva [93/13] și principiile dreptului [Uniunii] referitoare la protecția consumatorului și la echilibrul contractual trebuie să se interpreteze în sensul că există abuz de drept și îmbogățire fără justă cauză atunci când creditorul, după adjudecarea imobilului ipotecar la 50 % (în prezent, la 60 %) din valoarea estimată, solicită executarea silită pentru suma rămasă până la achitarea integrală a datoriei, în pofida faptului că suma la care a fost evaluat bunul adjudecat și/sau valoarea sa reală este superioară sumei totale datorate, chiar dacă acest comportament este permis în temeiul dreptului procesual național?

4) Directiva [93/13] și principiile dreptului [Uniunii] referitoare la protecția consumatorului și la echilibrul contractual trebuie să se interpreteze în sensul că, în cazul adjudecării imobilului ipotecat a cărui valoare estimată și/sau valoare reală este superioară totalului creditului ipotecar, este aplicabil articolul 570 din LEC, care înlătură aplicarea articolelor 579 și 671 din aceeași lege, și, în consecință, trebuie să se înțeleagă că datoria către creditor a fost stinsă în întregime?”

27 Părțile au fost invitate de către instanța de trimitere să își prezinte observațiile cu privire la aceste întrebări. Barclays a arătat că reglementarea spaniolă nu încalcă dreptul Uniunii și a solicitat continuarea măsurilor de executare silită. Partea care se opune executării silite și-a exprimat acordul pentru trimiterea preliminară.

Cu privire la întrebările preliminare

28 Prin intermediul acestor patru întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 93/13 și principiile dreptului Uniunii referitoare la protecția consumatorilor și la echilibrul contractual trebuie interpretate în sensul că se opun actelor cu putere de lege și normelor administrative ale unui stat membru, precum cele în discuție în litigiul principal, care, pe de o parte, prevăd că, în pofida adjudecării unui imobil ipotecat, a cărui valoare estimată este superioară valorii totale a creanței garantate, pentru o sumă egală cu 50 % din această valoare creditorului ipotecar în lipsa unui terț licitant, acest creditor poate să continue executarea silită a titlului pe care își întemeiază creanța pentru o valoare corespunzătoare soldului restant din aceasta și, pe de altă parte, permit extinderea garanțiilor creditorului menționat, în ipoteza unei diminuări cu 20 % a estimării valorii imobilului ipotecat, fără a prevedea posibilitatea unei reevaluări în creștere a acestei estimări în favoarea debitorului.

29 Potrivit articolului 1 alineatul (1), Directiva 93/13 are ca obiect apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind clauzele abuzive în contractele încheiate între un vânzător sau furnizor și un consumator.

30 Trebuie amintit, de asemenea, că, potrivit articolului 1 alineatul (2) din directiva menționată, „[d]ispozițiile prezentei directive nu se aplică clauzelor contractuale care reflectă acte cu putere de lege sau norme administrative obligatorii”.

31 În plus, în conformitate cu al treisprezecelea considerent al aceleiași directive, articolul 1 alineatul (2) din Directiva 93/13 „se referă și la normele care, în conformitate cu legea [națională], se aplică între părțile contractante, cu condiția să nu se fi instituit alte acorduri”.

32 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că sistemul de protecție pus în aplicare prin directiva menționată se întemeiază pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare (Hotărârea Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 44).

33 Având în vedere o astfel de situație de inferioritate, articolul 6 alineatul (1) din aceeași directivă prevede că clauzele abuzive nu creează obligații pentru consumator. După cum reiese din jurisprudență, este vorba despre o dispoziție imperativă care urmărește să substituie echilibrul formal pe care îl instituie contractul între drepturile și obligațiile cocontractanților printr-un echilibru real, de natură să restabilească egalitatea dintre aceste părți (Hotărârea Aziz, EU:C:2013:164, punctul 45).

34 În acest context, Curtea a considerat deja de mai multe ori că instanța națională este obligată să analizeze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale care se încadrează în domeniul de aplicare al Directivei 93/13 și, prin aceasta, să suplinească dezechilibrul existent între consumator și vânzător sau furnizor, de îndată ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop (Hotărârea Aziz, EU:C:2013:164, punctul 46 și jurisprudența citată).

35 Pe de altă parte, Curtea a statuat că Directiva 93/13 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care nu permite instanței sesizate cu o cerere de somație de plată să aprecieze din oficiu, *in limine litis* sau într-o altă etapă a procedurii, deși dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop, caracterul abuziv al unei clauze privind dobânda moratorie cuprinse într-un contract încheiat între un vânzător sau un furnizor și un consumator, în lipsa unei opoziții formulate de acesta din urmă (Hotărârea Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349 punctul 57).

36 În plus, Curtea a considerat, la punctul 64 din Hotărârea Aziz (EU:C:2013:164), că directiva menționată trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, în condițiile în care nu prevede, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, motive de contestație întemeiate pe caracterul abuziv al unei clauze contractuale care constituie temeiul titlului executoriu, nu permite instanței sesizate cu procedura de fond, competentă să aprecieze caracterul abuziv al unei asemenea clauze, să adopte măsuri provizorii, printre care în special suspendarea procedurii de executare menționate, atunci când adoptarea acestor măsuri este necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei sale finale.

37 În această privință, trebuie să se constate că, în lipsa armonizării mecanismelor naționale de executare silită, modalitățile de punere în aplicare, pe de o parte, a motivelor de contestație admisibile în cadrul unei proceduri de executare ipotecară și, pe de altă parte, a competențelor conferite în acest stadiu instanței de executare pentru a analiza legalitatea clauzelor din contractele încheiate cu consumatorii sunt reglementate de ordinea juridică internă a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă

imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea prin analogie Hotărârea Aziz, EU:C:2013:164, punctul 50).

38 Cu toate acestea, cauza principală se distinge de cele în care s-au pronunțat Hotărârile Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) și Aziz (EU:C:2013:164), în care litigiile pendinte în fața instanțelor de trimitere în cauză aveau ca obiect direct clauze contractuale, iar întrebările adresate se refereau la limitarea competențelor instanței naționale de a aprecia caracterul abuziv al acestor clauze.

39 În cauza principală, instanța de trimitere nu invocă nicio clauză contractuală care poate fi calificată drept abuzivă. Cele patru întrebări au ca obiect compatibilitatea actelor cu putere de lege și a normelor administrative naționale cu Directiva 93/13. Niciuna dintre dispozițiile naționale în discuție în litigiul principal nu este de natură contractuală. Pe de altă parte, spre deosebire de cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) și Aziz (EU:C:2013:164), niciuna dintre aceste dispoziții nu se referă la întinderea competențelor instanței naționale de a aprecia caracterul abuziv al unei clauze contractuale.

40 Astfel, dispozițiile naționale care fac obiectul trimiterii preliminare sunt acte cu putere de lege sau norme administrative și nu sunt reluate în contractul în discuție în litigiul principal. Or, astfel de dispoziții nu intră în domeniul de aplicare al directivei menționate, care urmărește să interzică clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

41 Spre deosebire de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, punctul 25), în care, potrivit punctelor 29-38 din această hotărâre, părțile au convenit cu privire la extinderea domeniului de aplicare al unui regim prevăzut de legiuitorul național, actele cu putere de lege și normele administrative naționale care fac obiectul întrebărilor sunt aplicabile fără să fi intervenit vreo modificare a domeniului lor de aplicare sau a conținutului lor prin intermediul unei clauze contractuale. Se poate prezuma, așadar, în mod legitim că echilibrul contractual stabilit de legiuitorul național este respectat (a se vedea în acest sens Hotărârea RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, punctul 28). Legiuitorul Uniunii a decis în mod explicit să mențină acest echilibru, astfel cum reiese din formularea celui de al treisprezecelea considerent și din articolul 1 alineatul (2) din Directiva 93/13.

42 În plus, actele cu putere de lege și normele administrative naționale în discuție în litigiul principal se aplică între părțile contractante cu condiția să nu se fi instituit alte acorduri. Prin urmare, în conformitate cu al treisprezecelea considerent al Directivei 93/13, ele intră sub incidența articolului 1 alineatul (2) din această directivă, potrivit căruia „[d]ispozițiile prezentei directive nu [li] se aplică”. Astfel, directiva amintită nu are, în orice caz, vocație de a se aplica.

43 În ceea ce privește principiile dreptului Uniunii referitoare la protecția consumatorilor și la echilibrul contractual, este necesar să se constate că Directiva 93/13 urmărește să asigure respectarea lor prin eliminarea din contractele încheiate cu consumatorii a clauzelor abuzive ca manifestare a unui dezechilibru între părțile contractante.

44 Or, astfel cum s-a subliniat deja, actele cu putere de lege și normele administrative naționale în discuție în litigiul principal nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 93/13, având în vedere că nu a fost invocată existența unei clauze contractuale abuzive. Prin urmare, în prezența unei *lex specialis*, precum Directiva 93/13, care exclude din domeniul său de aplicare o situație precum cea în discuție în litigiul principal, principiile generale pe care se întemeiază aceasta nu își pot găsi aplicarea.

45 Având în vedere toate aceste considerații, trebuie să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere că Directiva 93/13 și principiile din dreptul Uniunii referitoare la protecția consumatorilor și la echilibrul contractual trebuie interpretate în sensul că sunt excluse din domeniul lor de aplicare acte

cu putere de lege și norme administrative ale unui stat membru, precum cele în discuție în litigiul principal, în lipsa unei clauze contractuale de modificare a conținutului sau a domeniului de aplicare al acestora.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și principiile dreptului Uniunii referitoare la protecția consumatorilor și la echilibrul contractual trebuie interpretate în sensul că sunt excluse din domeniul lor de aplicare acte cu putere de lege și norme administrative ale unui stat membru, precum cele în discuție în litigiul principal, în lipsa unei clauze contractuale de modificare a conținutului sau a domeniului de aplicare al acestora.

Semnături